

CPB Netherlands Bureau for Economic
Policy Analysis

Effecten van het uiteenvallen van het gezin op de persoonlijkheidsontwikkeling van een kind

Bas ter Weel

12 oktober 2015

Achtergrond

- Persoonlijkheid is een voorspeller van sociaaleconomische uitkomsten
(Borghans et al., 2008; Almlund et al., 2011)
- De ontwikkeling van persoonlijkheid wordt beïnvloed door de
(stabiliteit van) het gezin waarin een kind opgroeit
(Knudsen et al., 2006)
- Het uiteenvallen van het gezin zou de persoonlijkheidsontwikkeling
van een kind kunnen schaden
(Amato and Keith, 1991; Amato, 2001)

Wat blijkt uit empirisch onderzoek?

- Vraag
 - Wat is het effect van het uiteenvallen van het gezin op de persoonlijkheidsontwikkeling van een kind?
- Empirische literatuur is niet eenduidig
 - Er lijkt een negatieve correlatie te bestaan
 - Moeilijk te meten, omdat het niet toevallig is dat bepaalde gezinnen uit elkaar vallen en wellicht zijn er al effecten op het kind voor uiteengaan
 - Ruime marge van schattingen omdat uiteenvallen op verschillende manieren wordt gemeten, persoonlijkheid een diffuus begrip is, het uitmaakt hoe oud het kind is, etc.

Wat hebben wij gedaan?

- Doelen van het onderzoek
 - Correlatie uit elkaar vallen gezin en persoonlijkheid(ontwikkeling) van kinderen tussen 0 en 16 jaar oud
 - Onderscheiden van heterogeniteit in het type “disruptie”, de leeftijd van het kind ten tijde van het event, en de verschillende effecten op jongens en meisjes
 - Adresseren van zorgen over endogeniteit en selectie in het meten van de effecten en de “schade” kwantitatief proberen te duiden

Wat hebben we gevonden?

- Preview van de belangrijkste resultaten
 - Persoonlijkheid ontwikkelt zich over het leven
 - De ontwikkeling tot 16 jr. wordt negatief beïnvloed door ieder type “disruptie” van het gezin
 - Kinderen uit “gebroken” gezinnen scoren lager (niveau) en ontwikkelen zich minder goed (groei) vergeleken met “normale” gezinnen. Effecten zien we terug in sociaaleconomische uitkomsten op leeftijd 34.
 - Effecten zijn groter naarmate het kind jonger is ten tijde van het event

Let op: Niet al deze bevindingen zijn zomaar causaal te interpreteren!

Data uit Groot Brittannië

- British Cohort Study
 - Alle kinderen geboren tussen 5 en 11 april 1970
 - We gebruiken 4 meetpunten (1970, 1975, 1980, 1986)
- Selectie
 - $n \approx 8,000$
 - > Dit zijn alle kinderen die tussen 1970 en 1986 structureel bij tenminste één ouder wonen
- Informatie over achtergrondkenmerken nemen we mee
 - O.a. omstandigheden bij geboorte, voorkeuren en gedrag ouders, sociaaleconomische klasse, inkomen en onderwijs

Hoe meten we persoonlijkheid(ontwikkeling)?

- Drie maten op leeftijd 10 en 16
 - Eigenwaarde (12 items)
 - Beheersingsoriëntatie (*locus of control*) (15 items)
 - Gedragsproblemen (*Rutter index*) (19 items)
- Deze maten ontwikkelen zich normaal gesproken positief over het leven

Wat is “disruptie”?

- 22 percent ervaart een vorm van disruptie tussen 0-16 jr.
- Drie types
 - Ouders gaan uit elkaar (18%)
 - Ouders scheiden (64%)
 - Een van de ouders overlijdt (18%)
- Leeftijd
 - Bij geboorte (10%)
 - 0-5 jr. oud (28%)
 - 5-10 jr. oud (27%)
 - 10-16 jr. oud (35%)

Strategie

- Het effect van disruptie op persoonlijkheidsniveau als het kind 16 is
 - Model: $Y_{i16} = a + bD_i + c\mathbf{X}_i + e_i$
- Het effect op de persoonlijkheidsontwikkeling tussen leeftijd 10 en 16
 - Model: $Y_{i10-16} = a + bD_{i<10} + c\mathbf{X}_i + e_i$

Resultaten

	Eigen waarde	Beh. oriëntatie	Gedrags Probl.	ΔEW	ΔBO	ΔGP
Disruptie	-	-	+	0	-	+

Niveau

Negatieve effecten van

Laag geboortegewicht, aantal broers/zussen, ongezond gedrag ouders

Positieve effecten van

Onderwijsniveau en inkomen ouders, aandacht ouders in de vorm van (voor)lezen

Ontwikkeling

Alleen disruptie lijkt negatief effect te hebben op ontwikkeling

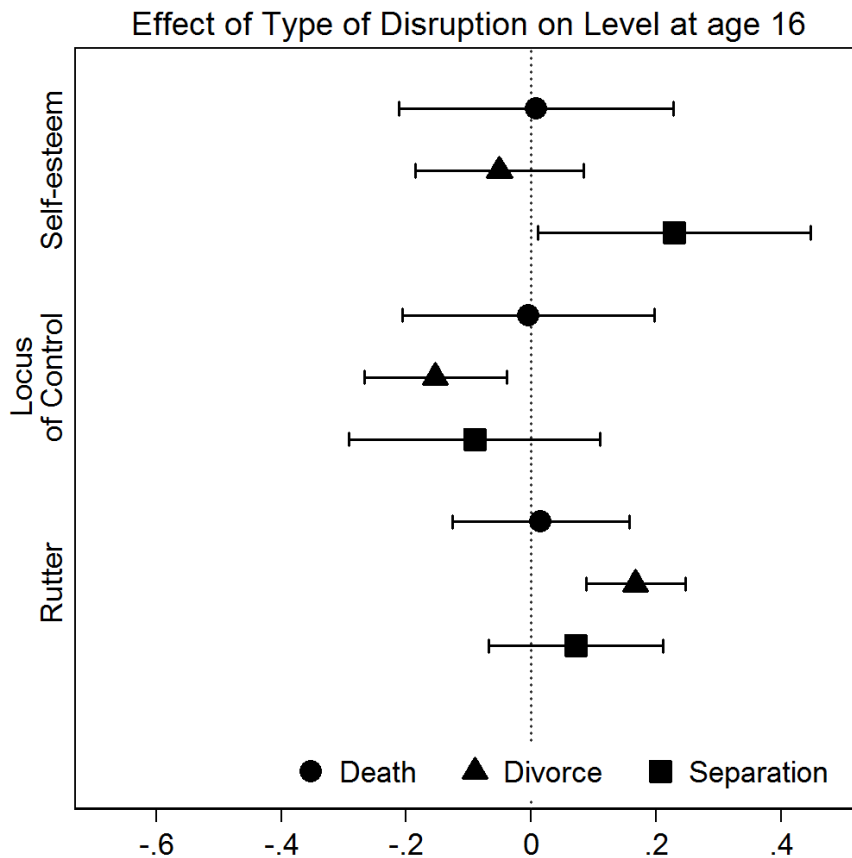

Heterogeniteit

- Type: uit elkaar, scheiden, overlijden
- Leeftijd: eenoudergezin bij geboorte, disruptie op verschillende leeftijden
- Geslacht: verschillen tussen jongens en meisjes

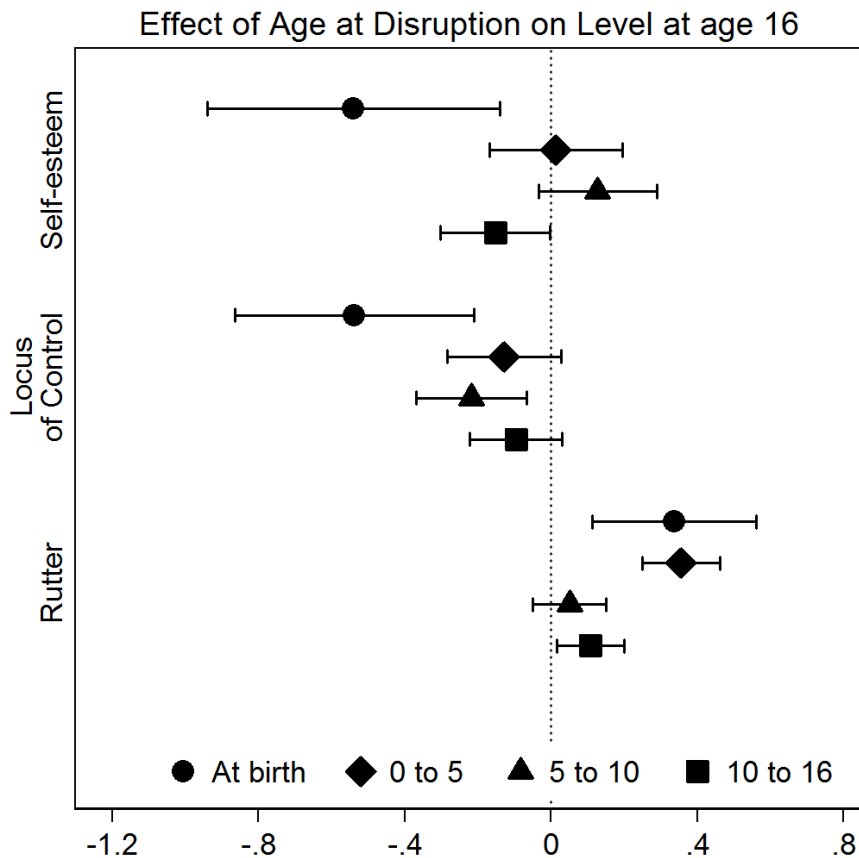
Heterogeniteit: type

- Scheiden is een voorspeller van persoonlijkheid en ontwikkeling op leeftijd 16
- Overlijden heeft geen statistisch significant effect op niveau en ontwikkeling

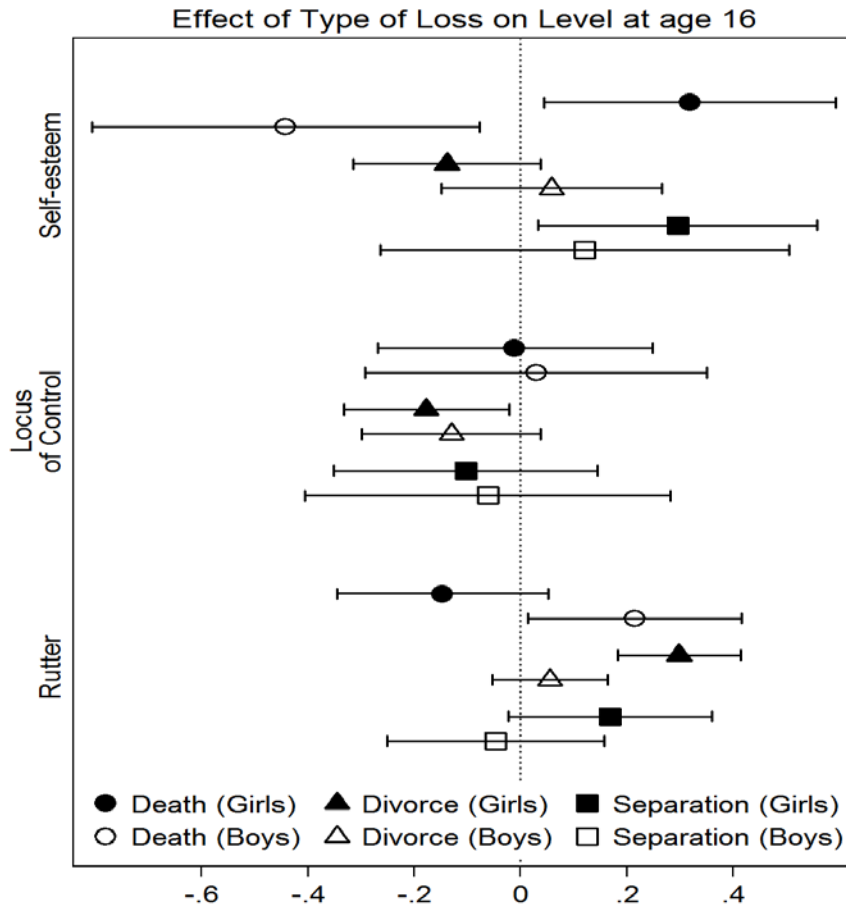
Heterogeniteit: leeftijd

- Hoe jonger het kind tijdens het event, hoe lager het niveau van persoonlijkheid op leeftijd 16
- Groei laat zelfde patroon zien: minder steile richtingscoëfficiënt

Heterogeniteit: geslacht

- Geen algemene verschillen
- Meisjes lijken meer te lijden onder scheidingen
- Jongens lijken meer te lijden onder overlijden van een de ouders (vaak een vader)

Waarde en omvang van deze resultaten

- Twee mogelijke problemen
 - Gezinnen die uit elkaar vallen zouden al anders kunnen zijn, voordat er problemen tussen de ouders ontstaan
 - Gezinnen die uit elkaar vallen hebben een grotere kans om uit de dataset te verdwijnen
- Wat is de “economische omvang” van de “schade” die kinderen ondervinden?
 - Effecten op lonen, onderwijsniveau, ongezond gedrag, spaargedrag

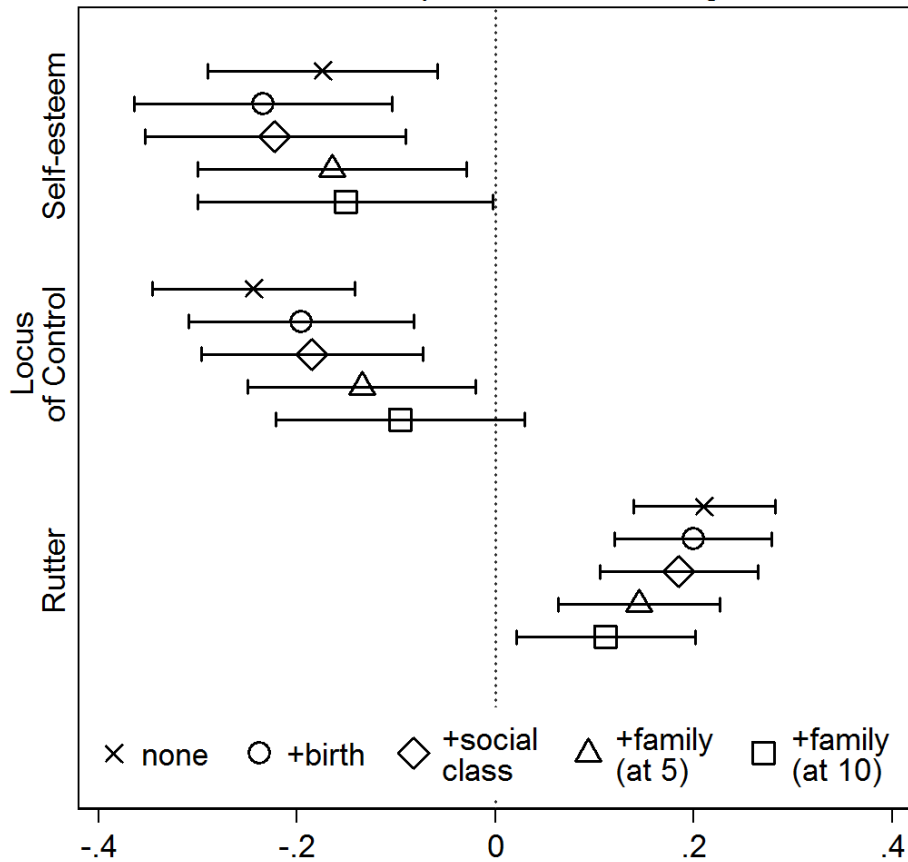
Problemen?

- Model: $Y_{i16} = a + bD_{i(10-16)} + cX_i + e_i$
 - Hypothesis: Disrupties tussen leeftijd 10 en 16 ($D_{i(10-16)}$) moeten een effect hebben op uitkomsten op leeftijd 16 (Y_{i16})
- Test: $Y_{i10} = a + bD_{i(10-16)} + cX_i + e_i$
 - Hypothesis: Disrupties tussen leeftijd 10 en 16 ($D_{i(10-16)}$) moeten **GEEN** effect hebben op uitkomsten op leeftijd 10 (Y_{i10})

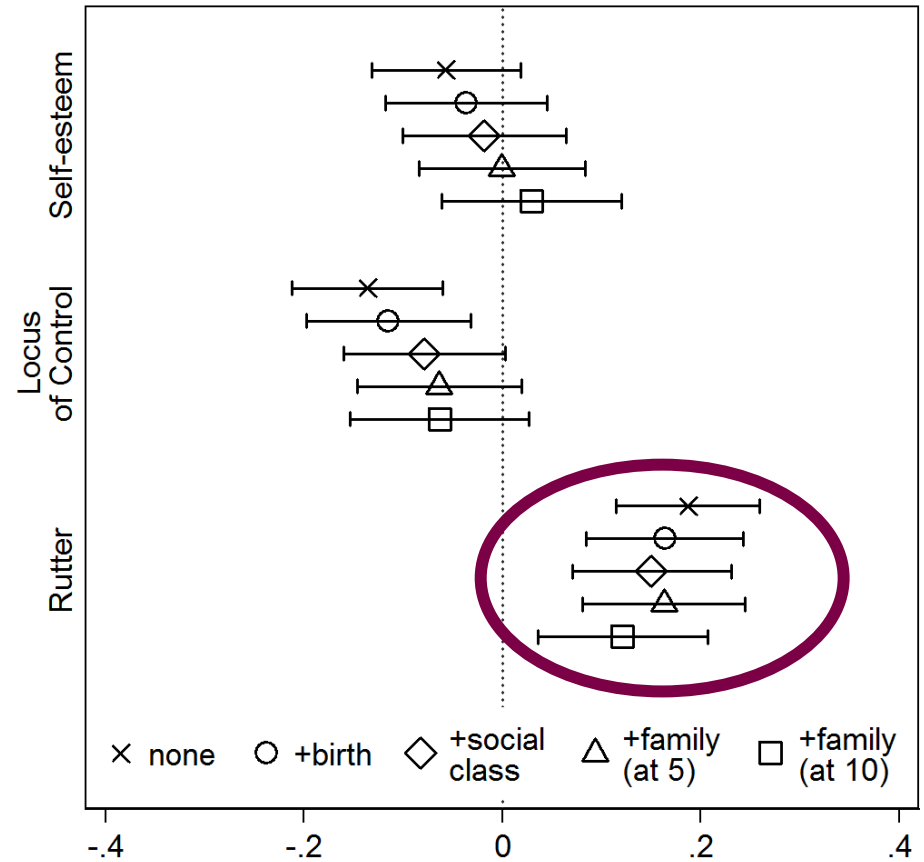

Ja, gedragsproblemen

Effect of Disruption on Level at age 16

Effect of Disruption on Level at age 10

Sample selection

- Mogelijk probleem
 - BCS sample is niet noodzakelijk representatief
 - Uitval is mogelijk non-random
- Wat zien we?
 - BCS bevat gelijk pct disrupties als Britse populatie
 - De volledigheid van de informatie is minder voor gescheiden gezinnen
- Overschatten we dan het gemiddelde effect?
 - Niet indien de meeste scheidingen in de lagere sociale klassen voorkomen

“Schade”

- Kinderen met een standaard deviatie slechtere ontwikkeling op persoonlijkheidsmaten tussen leeftijd 10 en 16:
 - Verdienen 3%-punt minder als ze 34 jaar zijn
 - Hebben een 5%-punt lagere kans om tenminste een hbo-opleiding af te maken
 - Hebben minder vaak voldoende spaargeld om huishoudelijk ongerief op te lossen
 - Hebben een 3%-punt hogere kans om te roken

Interpretatie

- Negatieve correlatie tussen disruptie en persoonlijkheid(ontwikkeling)
 - Causaal? Niet noodzakelijk
- Een deel van het effect manifesteert zich al voor disruptie
 - Er zijn factoren die correleren met de ontwikkeling van het kind en de disruptie die moeilijk te meten zijn
 - Factoren die het uit elkaar vallen van het gezin deels tenietdoen zijn het onderwijsniveau, inkomen en sociale klasse ouders en tijdsinvesteringen

Interpretatie

- Persoonlijkheid ontwikkelt zich gedurende het leven
 - Een deel van de ontwikkeling komt via het gezin tot stand
 - Investerings door ouders spelen een stimulerende rol
 - Wegvallen van ouders en onrust in het gezin heeft een negatief effect op de ontwikkeling
- Beperkingen van deze studie
 - Intensiteit van de disruptie is niet duidelijk gemeten
 - Niet zomaar toepasbaar op Nederland